

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

העונשים לעוברים על חוק מימון מפלגות

בעת האחרונה שוב עולה לכותרות חוק מימון מפלגות, שבדרך כלל מופיע בעיתונות תקופה מסוימת לאחר שמסתיימות הבחירות לכנסת ולפריימריז של מפלגות. הפעם תופסת את העין החקירה שמתקיימת בעניינו של חבר הכנסת בוז'י הרצוג, יושב ראש מפלגת העבודה וראש האופוזיציה. הרצוג נאשם בין היתר בקבלת תרומה אסורה, במהלך הפריימריז למפלגה שהתקיימו לפני כשנה וחצי. בשורות הבאות נבחן את חוק מימון המפלגות ואת ההיבט הפלילי שלו.

מהותו של חוק מימון מפלגות

חוק מימון מפלגות נחקק בשנת 1973 ומאז הוכנסו בו מספר תיקונים. באופן כללי, מטרתו להסדיר את הפעילות הכלכלית של מפלגות, כשמצד אחד קבועים בו מימונים לצורך מערכות בחירות והתנהלות שוטפת, ומצד שני סייגים לקבלה של תרומות. המימון השוטף שמקבלות המפלגות ניתן בהתאם למספר חברי הכנסת שלהן ומתקבל מתקציב המדינה, ואילו הוצאות הבחירות ממומנות בסעיף ייעודי. בתוך כך, ישנה מגבלות על תקרת ההוצאה של מפלגות, מגבלות על סכומי ומקורות התרומות, ואיסורים על נטילת הלוואות.

כמה מותר לתרום למפלגות בישראל

כאמור, בחוק מימון מפלגות קיימים איסורים שונים על קבלת תרומות. ראשית, החוק מתיר לכל אזרח שיכול להצביע לכנסת לתרום כספים למפלגות בישראל, כאשר הסכומים משתנים מעת לעת ונעים בין 1,000 ל-2,000 שקלים. יחד עם זאת, אסור לקבל תרומה מאנשים שאין להם זכות בחירה או מתאגידים (מלבד אגודה חקלאית כמו מושב או קיבוץ להם מותר לתרום). יתר על כן, את כל התרומות שערכן עולה על אלף שקלים חובה לפרסם באתרי האינטרנט של המפלגות, ואין אפשרות לקבל תרומות הניתנות בעילום שם.

ההיבט הפלילי של חוק מימון מפלגות

סעיף 9 לחוק מימון מפלגות עוסק בעונשים המוטלים בגין עבירה על התקנות. ראשית, נקבע עונש מרבי של שנת מאסר אחת בגין מתן תרומה בניגוד להוראות החוק, וגם על קבלת תרומה בניגוד להוראות בשם רשימת מועמדים או מפלגה. עוד מוטל עונש של שנת מאסר אחת על מי שאינו מוסר את המסמכים הנדרשים מטעם רואה החשבון של המפלגה, ועל מי שנתן כל התחייבות ממונית (כלומר הלוואה) שלא לבנק ושלא לאחר הפעולות הנדרשות מול יושב ראש הכנסת. בנוסף לכך, מוטל עונש מרבי של שנת מאסר אחת או קנס על מי שנתן הוראה או מאשר להוציא הוצאה שתביא לחריגה מהוראות החוק. לבסוף, עונש של 3 שנות מאסר מוטל על מי שמוסר הצהרה כוזבת בפרט מהותי לגבי הוראות ואישורים המובילים לחריגה מתקנות החוק. לגבי כל העבירות הללו, מדובר במעשים שנעשו בודיעין. יש לציין כי הפיקוח על נושאים אלו מוטל על מבקר המדינה, וכן על ועדה ציבורית ייעודית.

שתי דוגמאות בולטות

חשוב לציין כי לאורך השנים הועברו ביקורות רבות על חוק מימון המפלגות. מצד אחד, מטרתו להביא לשקיפות מרבית ולסדר כלכלי בהתנהלותן של מפלגות. מצד שני, הטענה היא שהוא אינו מותיר לקבל סכומים גבוהים מספיק כתרומה, ולכן מי ששומר על החוק נמצא בעמדת נחיתות לעומת מי שעובר עליו. אחד המקרים הידועים ביותר הוא זה של **עומרי שרון**, אשר הואשם בהפרת חוק מימון

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

מפלגות בזמן שניהל את מסע הבחירות של אריאל שרון בפריימריז של הליכוד. בית המשפט גזר עליו 9 חודשים מאסר בפועל וקנס בסך מאות אלפי שקלים, כשלאחר מכן העונש הופחת ל-7 חודשי מאסר על ידי בית המשפט המחוזי.

דוגמא בולטת נוספת מהעת האחרונה היא כאמור של יושב ראש מפלגת העבודה, **בוז'י הרצוג**, החשוד בקבלת תרומה אסורה, במסירת תצהיר כוזב, ובאי דיווח על קבלת תרומה. כאמור, מדובר בעבירות שעונשיהן המרביים נעים בין שנה אחת ל-3 שנות מאסר.